

सिंधी शूरवीरनि जो इतिहासु

– ईसरसिंह बेदी

लेखक परिचय-

ईसरसिंह बेदीअ जो जनमु सिंधु जे नवाबशाह ज़िले ग्रोठ शहदादपुर में थियो। हिननि जा छपियल किताब हेमूं कालाणी, नेताजी सुभाषचंद्र बोस, कौमी तराना, बारनि जो महावार रिसालो आहे। हीउ स्वतंत्रता सैनानी आहे। हिंदुस्तान में रेल्वे जी नौकरीअ मां रिटायर्ड आहिनि।

हिन लेख में हुननि भारत जे सिंधी सपूतनि जे डिनल कुर्बानियुनि ते रोशनी विधी आहे।

भारत जे विरहाडे बइदि असां सिंधियुनि पर्हिंजे पेरनि ते बीहण ऐं वसण लाइ जेके जफ़ाकशियूं कयूं ऐं परेशानियूं डिठियूं, तकलीफूं सठियूं, उन लाइ भारत जा रहवासी बि दाद डॉंदा आहिनि। जंहिं हिमत ऐं हौसिले सां असां सभिनी सां मिली जुली हलिया आहियूं। सदाई कंहिं भेदभाव जे बिना सभिनी सां शांतीअ ऐं प्रेम जो वहिवारु कयो आहे। कुर्बुं, प्रेमु वंडियो आहे। सुख दुख में हर गालिह में भागीदार रहिया आहियूं। देश जे विकास ऐं वाधारे में पाणु मोखियो आहे।

सिंधियुनि जी वीरता ऐं कुर्बानियुनि सां शूरवीरनि जो अमर इतिहासु भरियो पियो आहे। हकीकत में भारत जी आज़ादीअ लाइ सभ खां वधीक सिंधियुनि पर्हिंजो प्यारो प्रदेश सिंधु छडे डिनो आहे। दुनिया जे इतिहास में देश जी आज़ादीअ लाइ एडी वडी कुर्बानी, एतिरो वडो त्यागु विलंब नज़रि ईदो।

भारत जी आज़ादीअ लाइ ‘भारत छोड़ो आंदोलन’ में वीहनि सालनि जे गुभिरू नौजवान विद्यार्थी हेमूं कालाणी रेल्वे लाईन जा बोल्ट कढंदे पकिड़िजी पियो, खेसि काफ़ी तकलीफूं ऐं ईज़ाअ डिना विया, लेकिन हुन पर्हिंजनि साथियुनि जा नाला कोन बुधाया। मुहं मां बिडुकु न बोलियो, खिलंदे खिलंदे ‘भारत माता जी जय’ चई फासीअ ते चढी वियो, शहादत जो जामु पी वियो।

वीर हासाराम पमनाणीअ, भगुत कंवरराम जे क़ातिलनि खे न पकिड़ण सबबि असेम्बलीअ जे अंदरि निडर बणिजी वडे वाके खुलियल लफ़्जनि में सरकार जो विरोध ज़ाहिरु कयो। उनखे डींहं डिठे घर डुंहं वेंदे रस्ते ते खब्रीसनि खेसि गोलीअ जो निशानो बणायो।

ਸਪ੍ਰਾਟ ਡਾਹਰਸੇਨ ਸਿੰਘੁ ਮਥਾਂ ਅਰਬਨਿ ਜੇ ਹਮਲੇ ਵਕਿਤ ਸ਼ੂਰਵੀਰਤਾ ਸਾਂ ਮੁਕਾਬਿਲੋ ਕਿਧੋ ਏਂ ਦੁਸ਼ਮਨਿ ਜੂਂ ਥਜ਼ਿਯੂਂ ਤਡਾਏ ਛਡਿਯੁਂ। ਆਖਿਰ ਮੌਹਨ ਸ਼ੂਰਵੀਰ ਖੇ ਧੋਖੇ ਸਾਂ ਮਾਰਿਯੋ ਕਿਧੋ। ਸਪ੍ਰਾਟ ਡਾਹਰਸੇਨ ਜੋ ਬੁਲਿਦਾਨੁ ਏਂ ਤਨ ਬਿਵਾਦ ਸੰਦਸਿ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਲ, ਥੀਅਰੁਨਿ ਏਂ ਭੇਣ ਸਮੇਤਿ ਸਭਿਨੀ ਬੁਲਿਦਾਨੁ ਡਿਨੋ।

ਕੀਰ ਤਡੇਰੇਲਾਲ, ਮਿਖੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜੇ ਕਨਂਥ ਮਾਂ ਘਮਂਡ ਜੀ ਕਿਲੀ ਕਢੀ ਸਿੰਧੀ ਹਿੰਦੁਨਿ ਜੀ ਰਖਾ ਕਈ। ਇਨ ਤਰਹ ਕੀਰ ਨੇਣੂਰਾਮ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਹਾਰਾਜ ਨਤਥੂਰਾਮ ਸ਼ਰਮਾ ਏਂ ਬਿਧਾ ਪੱਹਿੰਜਾ ਸੀਸ ਡੇਈ ਸ਼ਵਾਭਿਮਾਨ ਸਦਿਕੇ ਗੋਲੀਅ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਰੁ ਬਣਿਧਾ। ਸਤਨ ਕਵਰਾਮ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦੀਅ ਪਿਣਿ ਅਮਰ ਇਤਿਹਾਸ ਖੇ ਰੋਸ਼ਨੁ ਕਿਧੋ।

ਭਾਰਤ ਜੇ ਆਜ਼ਾਦ ਥਿਧਣ ਬਿਵਾਦ ਪਿਣਿ ਸਿੰਧੀ ਸ਼ੂਰਵੀਰਨਿ ਦੇਸ਼ ਜੇ ਸਰਹਦੁਨਿ ਜੋ ਬਚਾਤ ਕਦੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਸਾਂ ਲਡਾਈਅ ਮੌਹਨ ਲਡ੍ਹਦੇ, ਪੱਹਿੰਜੀ ਜਾਨਿ ਜੂਂ ਕੁਰੰਨਿਧੂਂ ਡਿਨਿਧੂਂ। ਹੂ ਮੁਕੰਦੇ ਮੁਕੰਦੇ ਪੱਹਿੰਜੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਕੁਰੰਨਿ ਥੀ ਕਿਧੋ ਏਂ ਪੱਹਿੰਜੇ ਸਿੰਧੀ ਸਮਾਜ ਜੋ ਮਾਨੁ ਮਥੇ ਕਰੇ ਕਿਧੋ।

1965 ਮੌਹਨ ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸ਼ਾਨ ਜੇ ਲਡਾਈਅ ਵਕਿਤ ਸਿੰਧੀ ਸ਼ੂਰਵੀਰ ਪ੍ਰੇਮ ਰਾਮਚੰਦਾਣੀਅ ਪੱਹਿੰਜੋ ਪੂਰੇ ਜਲਵੋ ਡੇਖਾਰਿਧਾ। ਦੁਸ਼ਮਨ ਜਾ ਹੋਸ਼ ਗੁਸੁ ਕਰੇ ਛਡਿਧਾ, ਤੁੰਦ ਖਟਾ ਕਰੇ ਛਡਿਧਾ। ਹਿਨ ਸ਼ੂਰਵੀਰ ਜੇ ਜੋਸ਼ ਏਂ ਜੱਬੇ ਜੀ ਸੰਦਸਿ ਆਫ਼ੀਸਰਨਿ ਬਿ ਸਾਰਾਹ ਕਈ। ਪਾਕਿਸ਼ਾਨ ਜੇ ਬਦੀਨ ਹਵਾਈ ਅਡੇ ਏਂ ਬਾਰਡ ਖੇ ਨੇਸ਼ਨਾਬੂਦ ਕਦੇ ਪੱਹਿੰਜੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸਾਂ ਲਾਸਨੀ ਕੁਰੰਨੀ ਡਿਨੀ ਏਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਾਇ ਅਮਰ ਥੀ ਕਿਧੋ।

1971 ਮੌਹਨ ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸ਼ਾਨ ਜੀ ਬ੍ਰੀ ਲਡਾਈਅ ਮੌਹਨ ਪਿਣਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਮਾਂ ਅਜਮੇਰ ਸ਼ਹਰ ਜੇ ਹੋਨਹਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਮੇਜਰ ਜੇ ਤਹਿਦੇ ਤੇ ਮਿਲੇਟ੍ਰੀ ਆਫ਼ੀਸਰ ਰਮੇਸ਼ ਬਦਿਲਾਣੀਅ ਜਾਮ੍ਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਰਹਦ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹਮਲਾਵਰਨਿ ਜੂਂ ਥਜ਼ਿਯੂਂ ਤਡਾਈਦੇ ਪੱਹਿੰਜੀਅ ਜਾਨਿ ਜੀ ਕਾ ਬਿ ਪਰਵਾਹ ਨ ਕਈ ਏਂ ਅਗਿਤੇ ਵਧਾਂਦੇ ਰਹਿਧਾ। ਅਚਾਨਕ ਦੁਸ਼ਮਨ ਜੇ ਸਿਪਾਹਿਧੁਨਿ ਹਿਨਖੇ ਘੇਰੇ ਵਰਿਤੋ ਏਂ ਓਚਿਤੋ ਹਮਲੋ ਥਿਧਣ ਸ਼ਬਦੁ ਸ਼ਹੀਦੁ ਥੀ ਕਿਧੋ। ਪੱਜਨਿ ਸਤਨਿ ਡੀਹਨਿ ਬਿਵਾਦ ਸੰਦਸਿ ਸ਼ਾਦੀਅ ਜੋ ਮਹੂਰਤ ਨਿਕਿਤਲੁ ਹੋ।

ਮੁੰਬਈਅ ਜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸ਼ਨ ਮਲਕਾਣੀਅ ਪਿਣਿ ਹਿੰਦ ਪਾਕ ਲਡਾਈਅ ਵਕਿਤ ਪਠਾਣਕੋਠ ਸਰਹਦ ਤੇ ਪੱਹਿੰਜੀ ਕੀਰਤਾ ਜੋ ਜਲਵੋ ਡੇਖਾਰਿਧਾ। ਲਡਾਈਅ ਮੌਹਨ ਲਡ੍ਹਦੇ ਦੇਸ਼ ਮਥਾਂ ਕੁਰੰਨੁ ਥੀ ਕਿਧੋ।

ਇਨ੍ਦੌਰ ਜੇ ਬਾਕੀਹਨਿ ਸਾਲਨਿ ਜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕੀਰ ਭਰਤਲਾਲ ਮਂਸਦ ਕਰੀ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਜੇ ਮੁਕਤੀ ਸ਼ੰਗ੍ਰਾਮ ਮੌਹਨ ਵਿਮਾਨੀ ਛਟਿਧੁਨਿ ਮੌਹਨ ਜੇ ਫੌਜ ਸਾਂ ਟਕਰ ਖਾਧੋ। 8 ਦਿਸ਼ਾਵਰ 1971 ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਾਮੋ ਪਾਏ ਕੁਰੰਨੁ ਥਿਧਾ।

ਸਿੰਧੀ ਸ਼ੂਰਵੀਰਨਿ ਜੂਂ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੁਰੰਨਿਧੂਂ ਏਂ ਸ਼ਹਾਦਤੁੰ ਅਸਾਂ ਸਿੰਧਿਧੁਨਿ ਜੇ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੇਮ, ਮੁਲਕ ਮੁਹਵਤ ਜਾ ਮਿਸਾਲ ਪੇਸ਼ਿ ਕਨਿ ਥਿਧੂਂ ਤ ਸਿੰਧੀ ਸ਼ੂਰਵੀਰ ਕੀਅਂ ਸਿਰੁ ਤਿਰੀਅ ਤੇ ਖਣੀ ਦੇਸ਼ ਖਾਤਿਰ ਮਰੀ ਮਿਟਣ ਲਾਇ ਸਦਾਈ ਅਗਿਤੇ ਥੀ ਰਹਿਧਾ ਆਹਿਨਿ, ਜੱਹਿਂ ਲਾਇ ਸਿੰਧੀ ਸਮਾਜ ਖੇ ਤਨਨਿ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਹ ਫੁਖੂਰ ਰਹਾਂਦੋ।

नवां लफ़्ज़ :

विरहाडो = बंटवारे

जफ़ाकशी = सख्त महिनत

दादु = तारीफ़, प्रशंसा

कुर्बु = सिक

वडे वाके = ज़ेरदार आवाज़

खबीसनि = दुष्टनि

मुर्कैदे = खिलंदे

लासानी = बेमिसालु

❖ अभ्यास ❖

सुवालु 1. हेठियनि सुवालनि जा जवाब डियो :-

- (1) सिंधियुनि जो ब्रियनि सां कहिडो वहिंवारु आहे?
- (2) भारत जे आजादीअ में सभिनी खां वडो त्यागु सिंधियुनि खे करिणो पियो, सो कीअं?
- (3) हेमूं कालाणीअ खे छो फासी डिनी वेई?
- (4) वीरु हासारामु पमनाणी छाजे करे गोलियुनि जो शिकारु थियो?
- (5) शूरवीर प्रेम रामचंदाणीअ कीअं पर्हिंजी कुर्बानी डिनी?
- (6) रमेश बदिलाणीअ जी शहादत कीअं ऐं किथे थी?

सुवालु 2. हेठियनि सुवालनि जा जवाब हिक सिट में डियो :-

- (1) भारत जे विरहाडे में सिंधियुनि कहिडी कुर्बानी डिनी?
- (2) उडरेलाल कंहिंजे कंध मां किली कढी खेसि सिधो कयो?
- (3) रमेश बदिलाणी कहिडे शहर जो नौजवानु हो?
- (4) इन्दौर जे वीर शहीद जो नालो लिखो।
- (5) किशन मलकाणी कहिडी सरहद ते शहीदु थियो?

सुवालु 3. हेठियनि इस्तलाहनि जी माना लिखी जुमिलनि में कमु आणियो :-

(1) पेरनि ते बीहणु	(2) पाणु मोखणु	(3) जलवो डेखारणु
(4) होशु गुमु करणु	(5) डंद खटा करणु	(6) नेस्तानाबूद करणु
(7) सिरु तिरीअ ते खणणु	(8) मरी मिटिजणु	

